

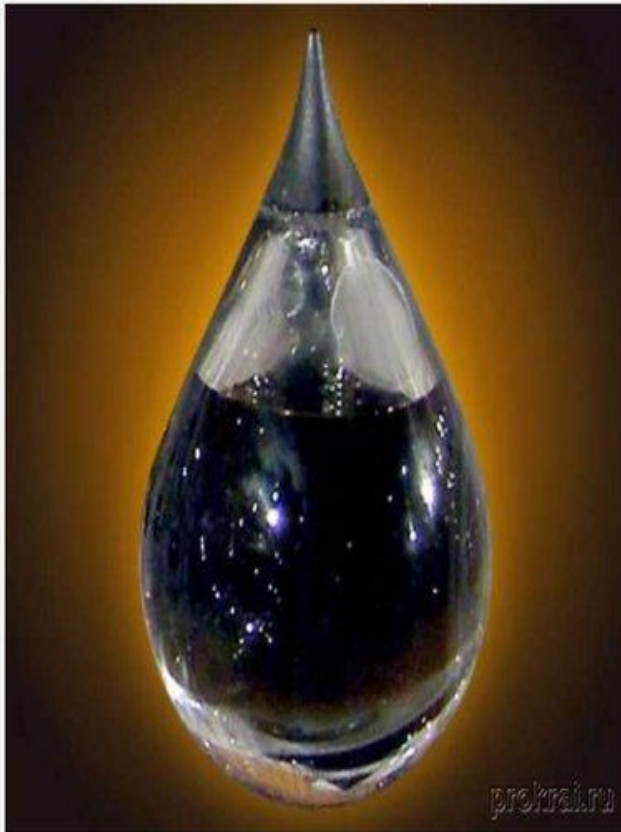
Р.БАЙСЕИТОВ АТЫНДАҒЫ СЕМЕЙ ҚАРЖЫ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ КОЛЛЕДЖІ

МҰНАЙ

Орындаған: Амангельдинова Л.Қ
18 VTZ-4 топ студенті

МУНАЙ

Мұнай – көмірсутектер қоспасы болып табылатын, жанатын майлы сұйықтық. Қызыл-қоңыр, кейде қара түске жақын, немесе әлсіз жасыл-сары, тіпті түссіз түрі де кездеседі. Өзіндік иісі бар. Жерде тұнбалық қабатында орналасады. Пайдалы қазбалардың ең маңызды түрі.

Мұнайдың шығу тарихы

Мұнайды қыздыру кезінде мұнайға біраз ұқсайтын қарамайларды беретін көмір мен тақтатастардан шығу теориясы да орыс ғалымдары – академиктер Паллас пен Абихтікі болған еді. Алайда ол кезде олардың қорытындыларының мұнайды іздестіруде практикалық мағынасы аз еді.

Мұнайдың химиялық құрамы:

*Негізінен алғанда көмірсутектерінен (85 % -ға дейін) тұратын бұл заттар дербес үйірімдер шоғыры түрінде жекеленеді: метанды, нафтенді және ароматты (хош иісті) тізбектер. Оның құрамында оттегі, азот, күкірт, асфальтты шайыр қосындылары да кездеседі.

*Мұнайдың түсі қызғылт, қоңыр қошқыл, кейде ол ашық сарғыш түсті, ақшыл болып та келеді. Мысалы, Әзірбайжанның Сурахана алқабында ақшыл түсті мұнай өндіріледі. Мұнай судан жеңіл, оның меншікті салмағы 0,65-0,95 г/см³. Мұнай өз бойынан электр тогын өткізбейді. Сондықтан ол электроникада изолятор (айырушы) ретінде қолданылады.

Пайдасы

Мұнай дүние жүзілік жанар-жағар май-энергетикалық балансында орасан зор үлеске ие: оның адамзат пайдаланатын қуат көздері ішінде 48% алады.

Болашақта бұл көрсеткіш мұнай өндірудің қиындай беруінен, және атом және басқа қуат көздерін пайдалануының өсуінен кеми береді.

Химия мен мұнай-химия өнеркәсіптерінің қарқынды дамуына байланысты мұнайға деген сұраныс жанар-жағар майлар үшін ғана емес, синтетикалық каучук, синтетикалық талшықтар, пластмасс, жуу құралдарын, пластификатор, бояғыштар т.б. (әлемдік өндірістің 8%-нан астамы) өндіру шикізат көздері үшін өсуде.

Охот теңізіндегі мұнай кеніші

Мұнайды өнеркәсіпте өңдеу 1859 ж басталады. Э. Дрейком технологиясымен скважиналар қазыла бастады. Әлі күнге шейін пайдалануда. Бірақ мұнайды түгелімен өндіріп алу мүмкін емес тек (65% - ең жоғар мөлшері).

Мұнай өндірудің негізгі үш әдісі бар:

- ✓ *Фонтан сияқты атқылату*
- ✓ *Газолифтті* - скважинаға жоғары қысыммен ауа жібереді, ол сұйықтықты жоғары айдайды.
- ✓ *Насосты* - Скважинадан насоспен тартып шығару

**НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА
РАХМЕТ**

1960 жылдардың ортасында осы аймақтағы [Маңғыстау](#) алабы ашылды. Ондағы [Өзен](#) және [Жетібай](#), [Қаражанбас](#), [Қаламқас](#), [Солтүстік Бозащы](#), [Кеңқияқ](#), [Жаңажол](#), т.б. кен орындарындағы мұнайға барлау жасалды. Кейінірек алып [Қарашығанақ](#), [Теңіз](#) мұнай кен орындары ашылды.

[1980](#) жылдардың басында республикамызда үшінші алап - [Оңтүстік Торғай](#) ірі кен орны Құмкөл пайда болды.

[1990](#) жылдардың басында ең үлкен мұнай кен орны Қашағанды ашты.

Мұнай қоры жағынан (4,8 млрд т) [Қашаған](#) дүние жүзінде бесінші орында.

Қазақстаннан түрлі маркадағы мұнай өндіріледі.

Мұнай мен газды ірі компаниялар өндіруде:

«[Шеврон-Тексако](#)» (Теңіз)

[ҚӨБ консорциумы](#) (Қарашығанақ)

[Қытай ұлттық мұнай компаниясы](#) ([Жаңажол](#), [Құмкөл](#)).